

פרשת בא – שבת קודש

יג (ס) וידבר יהוה אל־מֹשֶׁה א ומליל יי, עם מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(ב) קֹדֶשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בָּאֲדָם וּבְבִהֶמָּה לִי הוּא:

טז"א פֶּטֶר כָּל רֶחֶם: שִׁפְתַּח אֶת הָרֶחֶם תַּחֲלֶה כְּמוֹ פוֹטֶר מִים רֵאשִׁית מְדוֹן. וְכֵן יִפְטִירוּ בַשֹּׁפָה יִפְתָּחוּ שְׁפָתִים: לִי הוּא: לְעֲצָמֵי קִנְיָתִים ע"י שֶׁהִכִּיתִי בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם:

(ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים כִּי בַחֲזֹק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֲמִץ:

טז"א זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה: לְמַד שֶׁמִּזְכִּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם:

(ד) הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בַּחֲדָשׁ הָאָבִיב:

טז"א בַּחֲדָשׁ הָאָבִיב: וְכִי לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין בְּאַיִזָּה חֲדָשׁ יֵצְאוּ אֲלֹא כִּךְ אָמַר לָהֶם רֹאשׁ חֹסֵד שֶׁגִּמְלָכֶם שֶׁהוֹצִיא אֶתְכֶם בַּחֲדָשׁ שֶׁהוּא כָּשֶׁר לְצֵאת לֹא חֲמָה וְלֹא צָנָה וְלֹא גִשְׁמִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר מוֹצִיא אֲסִירִים בְּכוֹשְׁרוֹת חֲדָשׁ שֶׁהוּא כָּשֶׁר לְצֵאת:

(ה) וְהָיָה כִּי־יָבִיֹאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִיטִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְךָ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ וְעַבְדְּתָה אֶת־הָעִבְרָה הַזֹּאת בַּחֲדָשׁ הַזֶּה:

טז"א אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְגו': וְאֵע"פ שֶׁלֹּא מָנָה אֲלֹא חֲמִשָּׁה עֲמָמִין כָּל שְׁבַעַה גוֹיִם בְּמִשְׁמַע שִׁכְלָן בְּכָלֵל כְּנַעֲנִי הֵם וְאַחַת מִמִּשְׁפְּחוֹת כְּנַעַן הִיא שֶׁלֹּא נִקְרָא לָהּ שֵׁם אֲלֹא כְּנַעֲנִי (תַּנְחוּמָא): נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְגו': בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם וְגו'. וּבִיצְחָק הוּא אוֹמֵר גּוֹר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת וְגו'. וּבִיעֶקֶב הוּא אוֹמֵר הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וְגו': זָבֶת חֶלֶב וְדִבְשׁ: חֶלֶב זָב מִן הָעֵצִים וְהַדִּבְשׁ זָב מִן הַתְּמָרִים וּמִן הַתְּאֵנִים: אֶת הָעִבְרָה הַזֹּאת: שֶׁל פֶּסַח וְהֵלֵא כָּבֵד נֶאֱמַר לְמַעַלָּה. וְהָיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ וְגו'. וְלָמָּה חֲזַר וְשִׁנְּאָה בְּשִׁבִּיל דְּבַר שְׁנִיתִחַדֵּשׁ בָּהּ. בְּפִרְשָׁה רֵאשׁוֹנָה נֶאֱמַר וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעִבְרָה הַזֹּאת לָכֶם בְּכֵן רִשָּׁע הַכְּתוּב מִדְּבַר שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל. וְכֵאן וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בְּכֵן שְׂאִינוּ יוֹדָע לִשְׂאוֹל. וְהַכְּתוּב מְלַמֵּדָךְ שֶׁתַּפְתַּח לוֹ אֶתָּה בְּדַבְרֵי אַגָּדָה הַמוֹשְׁכִין אֶת הַלֵּב:

(ו) שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֹּאת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה:

(ז) מִצֹּת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חֲמִץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שֹׂאֵר בְּכָל־גִּבְלָךְ:

(ח) וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם:

טז"א בַּעֲבוּר זֶה: בַּעֲבוּר שְׁאֵקִים מִצֹּתָיו כְּגוֹן פֶּסַח מִצָּה וּמְרוֹר הִלָּלוּ: עָשָׂה ה' לִי: רִמְזוּ תְּשׁוּבָה לְבֵן הָרָשָׁע לוֹמַר עָשָׂה ה' לִי וְלֹא לְךָ שֶׁאִלוֹ הָיִיתָ שָׁם לֹא הָיִיתָ כְּדֹאֵי לְגָאֵל (מְכִילֵתָא):

(ט) וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בִיד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם:

טז"א וְהָיָה לְךָ לְאוֹת: יְצִיאַת מִצְרַיִם תִּהְיֶה לְךָ לְאוֹת: עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ: רוֹצֵה לוֹמַר שֶׁתַּכְתּוּב פְּרָשִׁיּוֹת הִלָּלוּ וְתִקְשְׁרֶם בְּרֹאשׁ וּבִזְרוּעַ: עַל יָדְךָ: עַל יָד שֶׁמֶאֵל לְפִיכָךְ יִדְּכָה מְלֵא בְּפִרְשָׁה שְׁנִיָּה לְדְרוֹשׁ בָּהּ יָד שֶׁהִיא כְּהָה:

(י) וְשִׁמַּרְתָּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָה מִיָּמִים יְמִימָה:

טז"א מִיָּמִים יְמִימָה: מִשְׁנָה לְשָׁנָה:

(יא) וְהָיָה כִּי־יָבֹאֲךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וּלְאַבְרָהָם וּנְתַנָּה לְךָ:

טז"א וְהָיָה כִּי יָבֹאֲךָ: יֵשׁ מִרְבוֹתֵינוּ שֶׁלְּמַדּוֹ מִכָּאֵן שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בְכוֹרוֹת הַנוֹלָדִים בַּמִּדְבָּר וְהָאוֹמֵר שֶׁקִּדְּשׁוּ מִפְּרֹשׁ בִּיאָה זֹו אִם תִּקְיִמוּהוּ בַּמִּדְבָּר תִּזְכּוּ לְכַנֵּס לְאֶרֶץ וְתִקְיִמוּהוּ שָׁם: נִשְׁבַּע לְךָ: וְהִיכֵן נִשְׁבַּע לְךָ וְהִבְאֵתִי אֶתְכֶם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי וְגו': וּנְתַנָּה לְךָ: תִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּאִלוֹ נְתַנָּה לְךָ בּוֹ בַּיּוֹם וְאֵל תִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּירוֹשֶׁת אֲבוֹת:

(יב) וְהָעִבְרָתָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר שֹׁגֵר בַּהֶמָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזֹּכָרִים לַיהוָה:

טז"א וְהָעִבְרָתָה: אֵינן וְהָעִבְרָתָה אֲלֹא לְשׁוֹן הַפִּרְשָׁה וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְהָעִבְרָתָם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבָתּוֹ: שֹׁגֵר בַּהֶמָּה: נִפְל שֶׁשִּׁגְרָתוֹ אָמוֹ וּשְׁלַחְתּוֹ בְּלֹא עֵתוֹ וְלִמְדָךְ הַכְּתוּב שֶׁהוּא קְדוֹשׁ בְּבִכּוּרָה לְפֶטֶר אֶת הַבָּא אַחֲרָיו וְאֵף שְׂאִינוּ נִפְל קְרוֹי שֹׁגֵר כְּמוֹ שֹׁגֵר אֶלְפִיךָ. אֲבָל זֶה לֹא בָּא אֲלֹא לְלַמֵּד עַל הַנִּפְל שֶׁהִרִי כָּבֵד כְּתַב כָּל פֶּטֶר רֶחֶם. וְא"ת אֵף בְּכוֹר בַּהֶמָּה טְמֵאָה בְּמִשְׁמַע בָּא וּפְרֹשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר בְּבִקְרָךְ וּבְצֹאנָךְ. לְשׁוֹן אַחֵר יֵשׁ לְפִרֹשׁ וְהָעִבְרָתָה כָּל פֶּטֶר רֶחֶם בְּבִכּוֹר אָדָם הַכְּתוּב מְדַבֵּר:

(יג) וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹל תִּפְדֶּה בִּשְׂשָׁה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָךְ תִּפְדֶּה:

טז"א פֶּטֶר חֲמוֹר: וְלֹא פֶטֶר שֹׁאֵר בַּהֶמָּה טְמֵאָה וּגְזֵרַת הַכְּתוּב הִיא לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם לַחֲמוֹרִים. וְעוֹד שֶׁסִּיעֵנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיִצְאֵתָן מִמִּצְרַיִם (שֶׁאִין לְךָ אַחֵר מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נִטַּל תְּרֻבָּה חֲמוֹרִים) טְעוּנִים מִכִּסְפָּם מִזֶּהֶבם שֶׁל מִצְרַיִם: תִּפְדֶּה בִּשְׂשָׁה: נוֹתֵן שֶׁה לִכְהֵן וּפֶטֶר חֲמוֹר מִתֵּר בַּהֲנָאָה וְהָשָׂה חוֹלִין בִּיד כֹּהֵן: וְעִרְפָּתוֹ: עוֹרְפוֹ בְּקוֹפִיץ מֵאַחֲרָיו וְהוֹרְגוֹ. הוּא הַפְסִיד מְמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן לְפִיכָךְ יִפְסִיד מְמוֹנוֹ. (מְכִילֵתָא): וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָךְ תִּפְדֶּה: חֲמֵשׁ סָלְעִים פְּדִיוֹנוֹ קָצוּב בְּמָקוֹם אַחֵר:

(יד) וְהָיָה כִּי־יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בַּחֲזֹק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים:

טז"א כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר: יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא עֹכְשׁוֹ וַיֵּשׁ מָחָר שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן כְּגוֹן זֶה וּכְגוֹן מָחָר יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם לְבָנֵינוּ דְּבִנְיָ גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן: מַה זֹּאת: זֶה תִּינוּק טַפֵּשׁ שְׂאִינוּ יוֹדָע לְהַעֲמִיק שְׂאֵלָתוֹ וְסוֹתָם וְשׁוֹאֵל מַה זֹּאת וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר מַה הָעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְגו' הִרִי זֹאת שְׂאֵלַת בֶּן חָכָם. דְּבָרָה תוֹרָה כְּנֻגַד אַרְבָּעָה בָּנִים. תָּם רִשָּׁע וְשֹׂאִינוּ יוֹדָע לִשְׂאוֹל. וְהַשׁוֹאֵל דְּרָךְ חֻקָּה:

(טו) וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחַנָּהּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בַּהֶמָּה עַל־כֵּן אֲנִי זֹכֵר לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזֹּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אִפְרָיִם:

טז"א כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָחָר: יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא עֹכְשׁוֹ וַיֵּשׁ מָחָר שֶׁהוּא לְאַחַר זְמַן כְּגוֹן זֶה וּכְגוֹן מָחָר יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם לְבָנֵינוּ דְּבִנְיָ גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן: מַה זֹּאת: זֶה תִּינוּק טַפֵּשׁ שְׂאִינוּ יוֹדָע לְהַעֲמִיק שְׂאֵלָתוֹ וְסוֹתָם וְשׁוֹאֵל מַה זֹּאת וּבְמָקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר מַה הָעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְגו' הִרִי זֹאת שְׂאֵלַת בֶּן חָכָם. דְּבָרָה תוֹרָה כְּנֻגַד אַרְבָּעָה בָּנִים. תָּם רִשָּׁע וְשֹׂאִינוּ יוֹדָע לִשְׂאוֹל. וְהַשׁוֹאֵל דְּרָךְ חֻקָּה:

(טז) וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחַנָּהּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בַּהֶמָּה עַל־כֵּן אֲנִי זֹכֵר לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזֹּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אִפְרָיִם:

טז"א וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחַנָּהּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בַּהֶמָּה עַל־כֵּן אֲנִי זֹכֵר לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזֹּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אִפְרָיִם:

טז"א וַיְהִי כִּי־הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחַנָּהּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר אָדָם וְעַד־בְּכוֹר בַּהֶמָּה עַל־כֵּן אֲנִי זֹכֵר לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזֹּכָרִים וְכָל־בְּכוֹר בְּנֵי אִפְרָיִם: